Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

27 päivänä helmikuuta 2014*

Ennakkoratkaisupyyntö — Kulutusluottosopimus — Kohtuuttomat ehdot — Direktiivi 93/13/ETY — Välitystuomion pakkotäytäntöönpano — Täytäntöönpanomenettelyssä tehty väliintulohakemus — Kuluttajansuojajärjestö — Kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan tällainen väliintulo ei ole mahdollista — Jäsenvaltioiden menettelyllinen itsemääräämisoikeus

Asiassa C-470/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Okresný súd Svidník (Slovakia) on esittänyt 31.8.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 19.10.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Pohotovosť s. r. o.

vastaan

Miroslav Vašuta,

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS

in osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (esittelevä tuomari) ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Pohotovosť s. r. o., edustajanaan konateľ spoločnosti J. Fuchs,

— Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, edustajanaan advokát I. Šafranko,

— Slovakian hallitus, asiamiehenään B. Ricziová,

— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja J. Kemper,

* Oikeudenkäyntikieli: slovakia.

— Euroopan komissio, asiamiehinään M. van Beek ja A. Tokár,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.12.2013 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL L 95, s. 29) 6–8 artiklan, luettuina yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 38 ja 47 artiklan kanssa, tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Pohotovosť s. r. o. (jäljempänä Pohotovosť) ja Miroslav Vašuta ja joka koskee sellaisen välitystuomion täytäntöönpanoa, jolla Vašuta on tuomittu palauttamaan kulutusluottosopimukseen liittyvät rahasummat.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohdassa todetaan seuraavaa:

”Sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.”

4 Direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja.”

5 Kyseisen direktiivin 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut keinot sisältävät säännöksiä, joiden mukaisesti henkilöt ja järjestöt, joilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti laillinen etu suojella kuluttajia, voivat kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattaa asian käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai toimivaltaisessa viranomaisessa, jotka voivat päättää, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia ja käyttää riittäviä ja tehokkaita keinoja tällaisten ehtojen käytön lopettamiseksi.

3. Kansallista lainsäädäntöä noudattaen 2 kohdassa tarkoitetut oikeudelliset keinot voidaan kohdistaa erikseen tai yhteisesti useisiin saman alan elinkeinonharjoittajiin tai näiden järjestöihin, jotka käyttävät samoja yleisiä sopimusehtoja tai samanlaisia ehtoja tai suosittavat niiden käyttöä.”

6 Saman direktiivin 8 artiklassa todetaan seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa tämän direktiivin soveltamisalalla perustamissopimuksen mukaisia tiukempia säännöksiä varmistaakseen kuluttajalle suojelun korkeamman tason.”

Slovakian oikeus

7 Siviiliprosessilain, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian tosiseikkoihin (jäljempänä siviiliprosessilaki), 93 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1) Väliintulijaksi tukemaan kantajan tai vastaajan vaatimuksia voidaan hyväksyä henkilö, jolla on oikeudellinen intressi oikeudenkäynnissä, mikäli kyse ei ole avioero-oikeudenkäynnistä tai oikeudenkäynnistä, joka koskee avioliiton pätevyyttä tai jossa pyritään selvittämään, onko kyse avioliitosta.

2) Väliintulijaksi tukemaan kantajan tai vastaajan vaatimuksia voidaan hyväksyä myös oikeushenkilö, jonka toiminnalla pyritään turvaamaan oikeuksia erityisen säännöksen nojalla.

3) Tämä henkilö hyväksytään väliintulijaksi omasta aloitteestaan tai asianosaisen vaatimuksesta, jonka tuomioistuin välittää edelleen. Tuomioistuin ratkaisee väliintulon hyväksyttävyyden vain, jos sille on tehty väliintulohakemus.

4) Väliintulijalla on oikeudenkäynnissä samat oikeudet ja velvollisuudet kuin oikeudenkäynnin asianosaisella. Se toimii kuitenkin vain omissa nimissään. Jos sen toimet ovat ristiriidassa sen asianosaisen toimien kanssa, jota se tukee, tuomioistuin arvioi niitä tutkittuaan kaikki olosuhteet.”

8 Siviiliprosessilain 251 §:n 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”Ratkaisujen täytäntöönpanoon sekä erityissäännöstön mukaiseen täytäntöönpanomenettelyyn – – sovelletaan siviiliprosessilain edellisten osien säännöksiä, ellei mainitussa erityissäännöstössä säädetä toisin. Ratkaisut annetaan kuitenkin aina määräyksillä.”

9 Täytäntöönpanolain, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian tosiseikkoihin (jäljempänä täytäntöönpanolaki), 37 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”1) Menettelyn asianosaisia ovat velkoja ja velallinen. Muut henkilöt voivat osallistua ainoastaan sellaiseen menettelyn osaan, johon niille myönnetään tässä laissa asianosaisasema. Kun tuomioistuin antaa täytäntöönpanokuluja koskevan ratkaisun, myös toimeksiannon saanut ulosottomies on menettelyn asianosainen.

– –

3) Täytäntöönpano voidaan toteuttaa muuta henkilöä kuin ratkaisussa velalliseksi yksilöityä henkilöä vastaan tai muun henkilön kuin ratkaisussa velkojaksi yksilöidyn henkilön hyväksi vain, jos osoitetaan, että täytäntöönpanoperusteesta 41 §:n mukaisesti johtuvat velvollisuudet tai oikeudet ovat siirtyneet tälle henkilölle. Jos ne olosuhteet täyttyvät, joiden perusteella täytäntöönpanoperusteesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien siirto tai sijaantulo niiden osalta tapahtuu, menettelyn asianosaisten on ilmoitettava siitä täytäntöönpanoviranomaiselle kirjallisesti ilman aiheetonta viivytystä. Ilmoitukseen on liitettävä oikeuksien ja velvollisuuksien siirtymisen tai sijaantulon niiden osalta osoittava asiakirja. Täytäntöönpanoviranomaisen on annettava pyyntö luvasta muuttaa menettelyn asianosaisia tiedoksi tuomioistuimelle 14 päivän määräajassa alkaen siitä päivästä, jolloin se sai tiedon kyseisistä olosuhteista. Tuomioistuin ratkaisee asian määräyksellä 60 päivän määräajassa pyynnön tiedoksiannosta. Määräys annetaan tiedoksi täytäntöönpanoviranomaiselle, velkojalle ja velalliselle, jotka mainitaan täytäntöönpanoperusteessa, sekä asianosaiselle, jolle oikeus tai velvollisuus on siirtynyt.”

10 Kuluttajansuojalain nro 250/2007 25 §:n 1 ja 2 momentin mukaan järjestö voi kuluttajansuoja-asioissa saattaa asian vireille hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tai se voi olla tällaisen menettelyn asianosainen, jos sen pääasiallisena tavoitteena on tällainen toiminta tai jos kyseinen järjestö mainitaan

Euroopan komission hyväksymien henkilöiden luettelossa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tuomioistuimen oikeutta tutkia, onko kyseinen henkilö kussakin tapauksessa oikeutettu saattamaan asian vireille. Järjestö voi myös valtuutuksen perusteella edustaa kuluttajaa valtion elimissä käytävissä kyseisen kuluttajan oikeuksien käyttöä koskevissa menettelyissä, mukaan lukien niissä, joissa on kyse oikeudesta korvaukseen kuluttajien oikeuksien loukkaamisesta aiheutuvista vahingoista.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

11 Pohotovosť myönsi kulutusluoton Miroslav Vašutalle. Stálý rozhodcovský súd (pysyvä välimiesoikeus) määräsi 9.12.2010 antamallaan välitystuomiolla Vašutan maksamaan Pohotovosť-yhtiölle tietyn summan.

12 Pohotovosť on hakenut tämän lopulliseksi ja täytäntöönpanokelpoiseksi tulleen välitystuomion täytäntöönpanoa. Pohotovosť-yhtiöltä toimeksiannon saanut ulosottomies haki 25.3.2011 Okresný súd Svidníkiltä (Svidníkin alueellinen tuomioistuin) lupaa mainitun välitystuomion täytäntöönpanoon. Tämä hakemus hylättiin 29.6.2011 annetulla päätöksellä siltä osin kuin se koski viivästyskoron perintää ja tähän perintään liittyviä kuluja. Kyseinen tuomioistuin hyväksyi kuitenkin saman tuomion täytäntöönpanohakemuksen muiden velkojen osalta.

13 Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS (kuluttajansuojajärjestö HOOS, jäljempänä Združenie HOOS) pyysi 9.9.2011 saada osallistua täytäntöönpanomenettelyyn väliintulijana ja vetosi siiviiliprosessilain 93 §:n 2 momenttiin. Aineellisesti se vetosi siihen, että toimeksiannon saanut ulosottomies ei ollut puolueeton, ja väitti muun muassa, että tämä oli ollut aiemmin työsuhteessa Pohotovosť-yhtiöön. Združenie HOOSin mukaan se, että ulosottomies oli aiemmin ollut Pohotovosť-yhtiön työtekijä, ei Ústavný súd Slovenskej republikyn (Slovakian tasavallan perustuslakituomioistuin) oikeuskäytännön perusteella ole yhteensopivaa ulosottomiehen puolueettomuusvelvoitteen kanssa. Se vaati lisäksi koko täytäntöönpanomenettelyn keskeyttämistä.

14 Pohotovosť vaati 27.3.2012 päivätyssä kirjelmässään, että Združenie HOOSin ei sallittaisi esiintyä väliintulijana ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, koska täytäntöönpanolaissa ei nimenomaisesti säädetty tällaisen väliintulon mahdollisuudesta.

15 Okresný súd Svidník hylkäsi 24.5.2012 annetulla määräyksellään Združenie HOOSin täytäntöönpanomenettelyä koskeneen väliintulohakemuksen ja hylkäsi vaatimuksen täytäntöönpanomenettelyn keskeyttämisestä.

16 Združenie HOOS haki 18.6.2012 muutosta tähän määräykseen. Se väitti yhtäältä, että Vašutalle ei ollut annettu riittävästi tietoa. Toisaalta mainittu tuomioistuin ei ollut soveltanut viran puolesta Vašutan hyväksi kohtuuttomalta välityslausekkeelta riittävästi suojaavia sääntöjä eikä ollut tehnyt oikeudellisia päätelmiä todellista vuosikorkoa koskevan maininnan puuttumisesta kulutusluottosopimuksesta. Sen mukaan kyseinen tuomioistuin ei ollut soveltanut oikein erityisesti unionin tuomioistuimen asiassa C-40/08, Asturcom Telecomunicaciones, 6.10.2009 antamasta tuomiosta (Kok., s. I-9579) ja asiassa C-76/10, Pohotovosť, 16.11.2010 antamasta määräyksestä (Kok., s. I-11557) ilmenevää oikeuskäytäntöä.

17 Kirjallisista huomautuksista ilmenee, että Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakian tasavallan ylimmän asteen tuomioistuin) on 10.10.2012 antamassaan tuomiossa katsonut, että kuluttajansuojajärjestö ei voinut olla väliintulijana täytäntöönpanomenettelyssä kuluttajaa vastaan, koska kyse ei ole menettelystä riita-asiassa vaan menettelystä, joka koskee lainvoimaisen ja velallista sitovan asiaratkaisun täytäntöönpanoa. Ústavný súd Slovenskej republiky on lisäksi soveltanut vastaavaa lähestymistapaa 15.1.2013 antamassaan tuomiossa.

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin arvioi, että unionin tuomioistuimen direktiiville 93/13 antamalla tulkinnalla voi olla ratkaiseva vaikutus pääasian ratkaisuun.

19 Näissä olosuhteissa l'Okresný súd Svidník päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko – – direktiivin 93/13 – – 6 artiklan 1 kohtaa, 7 artiklan 1 kohtaa ja 8 artiklaa sekä [perusoikeuskirjan] 38 ja 47 artiklaa yhdessä luettuina tulkittava siten, että ne ovat esteenä täytäntöönpanolain 37 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitetun kaltaiselle kansalliselle säännökselle, jonka mukaan kuluttajansuojajärjestön ei sallita olla väliintulijana täytäntöönpanomenettelyssä?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan, ettei edellä mainittu säännös ole ristiriidassa [unionin] oikeuden kanssa, onko täytäntöönpanolain 37 §:n 1 ja 3 momentin säännöksiä tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin myöntää [edellä mainitun direktiivin] 6 artiklan 1 kohdan, 7 artiklan 1 kohdan ja 8 artiklan perusteella kuluttajansuojajärjestölle väliintulijan aseman täytäntöönpanomenettelyssä?”

Pohotovosť-yhtiön suullisen käsittelyn päätyttyä esittämät vaatimukset

20 Julkisasiamiehen annettua ratkaisuehdotuksen 12.12.2013 Pohotovosť pyysi 31.1.2014 päivätyssä ja unionin tuomioistuimen kirjaamoon 6.2.2014 saapuneessa kirjelmässään unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 83 artiklan mukaisesti suullisen käsittelyn uudelleen aloittamista vedoten siihen, että unionin tuomioistuimella ei ole riittävästi tietoa uudesta seikasta, joka voi olennaisesti vaikuttaa unionin tuomioistuimen ratkaisuun. Pohotovosť pyysi unionin tuomioistuinta lisäksi kuulemaan tämän ennakkoratkaisumenettelyn yhteydessä Okresný súd Bardejovissa (Barjedovin alioikeus) vireillä olevan oikeudenkäynnin asianosaista, jonka puolesta Združenie HOOS -järjestö oli Pohotovosť-yhtiön mukaan nostanut kanteen, jossa tukeudutaan oikeudellisesti virheellisiin perusteisiin ja väitteisiin.

21 Aluksi on huomautettava, että unionin tuomioistuin voi omasta aloitteestaan tai julkisasiamiehen ehdotuksesta tai myös asianosaisten pyynnöstä määrätä työjärjestyksen 83 artiklan mukaisesti suullisen käsittelyn aloitettavaksi uudelleen, jos se katsoo, ettei sillä ole riittävästi tietoa asiasta tai että asia olisi ratkaistava sellaisen väitteen perusteella, josta asianosaiset eivät ole saaneet tilaisuutta lausua (asia C-361/12, Carratù, tuomio 12.12.2013, 18 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

22 Toiseksi on todettava, että SEUT 252 artiklan toisen kohdan nojalla julkisasiamiehen tehtävänä on täysin puolueettomana ja riippumattomana esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset asioissa, jotka Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön mukaan vaativat hänen myötävaikutustaan. Tätä tehtävää hoitaessaan julkisasiamies voi tarvittaessa analysoida ennakkoratkaisupyyntöä asettamalla sen laajempaan asiayhteyteen kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tai pääasian asianosaiset ovat nimenomaisesti määritelleet. Koska julkisasiamiehen ratkaisuehdotus tai perustelut, joiden päätteeksi tämä päätyy tiettyyn ratkaisuun, eivät sido unionin tuomioistuinta, suullista käsittelyä ei ole välttämätöntä aloittaa uudelleen työjärjestyksen 83 artiklan mukaisesti aina, kun julkisasiamies ottaa esiin oikeuskysymyksen, josta asianosaiset eivät ole saaneet tilaisuutta lausua (em. asia Carratù, tuomion 19 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

23 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava yhtäältä, että asiaa ei ole tarpeen ratkaista sellaisten väitteiden perusteella, joista asianosaiset eivät ole saaneet tilaisuutta lausua. Toisaalta Pohotovosť-yhtiön pyynnöstä, että unionin tuomioistuin kuulisi käsiteltävässä ennakkoratkaisuasiassa henkilöä, joka on asianosainen kansallisessa tuomioistuimessa muussa kuin pääasian oikeudenkäynnissä, on muistutettava, että SEUT 267 artiklan mukainen menettely on kansallisen tuomioistuimen ja unionin tuomioistuimen välinen yhteistyömenettely ja pääasian oikeudenkäynnin asianosaisia ovat unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 97 artiklan 1 kohdan mukaisesti ne, jotka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on todennut asianosaisiksi oikeudenkäyntimenettelyä koskevien kansallisten sääntöjen mukaisesti. Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei kuitenkaan ole yksilöinyt kyseistä henkilöä asianosaiseksi pääasiassa (ks. vastaavasti asia C-368/06, Cedilac, määräys 23.3.2007, 6 kohta).

24 Näin ollen unionin tuomioistuin katsoo julkisasiamiestä kuultuaan, että Pohotovosť-yhtiön vaatimukset on hylättävä.

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

25 Pohotovosť on ilmoittanut Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan toisen kohdan mukaisesti toimittamissaan kirjallisissa huomautuksissa unionin tuomioistuimelle muun muassa, että se oli esittänyt 14.11.2012 ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle muistion, jolla se ilmoitti haluavansa peruuttaa täytäntöönpanohakemuksensa kokonaisuudessaan ja pyysi kyseistä tuomioistuinta päättämään menettelyn. Sen mukaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen oli vastattava tähän peruuttamiseen lopettamalla täytäntöönpanomenettely. Joka tapauksessa on niin, että kun otetaan huomioon, ettei pääasiaa enää ole, unionin tuomioistuimen on jätettävä ennakkoratkaisupyyntö tutkimatta.

26 Okresný súd Svidník, jota unionin tuomioistuin on kehottanut vahvistamaan, että kun otetaan huomioon näin ilmoitettu peruuttaminen, oliko siinä edelleen vireillä asia, jonka yhteydessä se oli alun perin esittänyt ennakkoratkaisupyyntönsä, ja pysyttikö se tässä tilanteessa ennakkoratkaisupyynnön, vastasi unionin tuomioistuimeen 8.7.2013 ja 10.9.2013 saapuneissa kirjeissään, että Pohotovosť oli esittänyt sille 27.12.2012 vaatimuksen välitystuomion täytäntöönpanomenettelyn keskeyttämisestä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ilmoitti myös, että pääasian asiakirja-aineisto oli nyt Krajsky súd v Prešovessa (Prešoven alueellinen tuomioistuin), koska Pohotovosť oli hakenut tältä muutosta käsiteltävän ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevaan päätökseen. Okresný súd Svidník ilmoitti kuitenkin, että pääasia oli yhä sen käsiteltävänä ja että se tästä syystä pysytti ennakkoratkaisupyyntönsä.

27 Tässä yhteydessä on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämillä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisupyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-222/05-C-225/05, van der Weerd ym., tuomio 7.6.2007, Kok., s. I-4233, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

28 SEUT 267 artiklan sanamuodon ja rakenteen perusteella ennakkoratkaisumenettely edellyttää kuitenkin, että kansallisessa tuomioistuimessa todella on vireillä riita-asia, jossa tämän on annettava ratkaisu, jossa otetaan huomioon ennakkoratkaisutuomio (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-422/93-C-424/93, Zabala Erasun ym., tuomio 15.6.1995, Kok., s. I-1567, 28 kohta; asia C-314/96, Djabali, tuomio 12.3.1998, Kok., s. I-1149, 18 kohta ja asia C-225/02, García Blanco, tuomio 20.1.2005, Kok., s. I-523, 27 kohta).

29 Ennakkoratkaisumenettelyn perusteena ei nimittäin ole neuvoa-antavien lausuntojen esittäminen yleisluonteisista tai hypoteettisista kysymyksistä vaan riita-asian todelliseen ratkaisemiseen erottamattomasti liittyvä tarve (ks. asia 244/80, Foglia, tuomio 16.12.1981, Kok., s. 3045, Kok. Ep., s. 251, 18 kohta; yhdistetyt asiat C-480/00-C-482/00, C-484/00, C-489/00-C-491/00 ja C-497/00-C-499/00, Azienda Agricola Ettore Ribaldi ym., tuomio 25.3.2004, Kok., s. I-2943, 72 kohta ja em. asia García Blanco, tuomion 28 kohta).

30 On todettava, että käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen tiedusteltua asiaa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ilmoitti, että asia, jota se käsitteli, on edelleen vireillä. Koska SEUT 267 artiklalla luotu menettely on unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön väline, jonka avulla unionin tuomioistuin esittää kansallisille tuomioistuimille ne unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joita nämä tarvitsevat ratkaistakseen käsiteltävikseen saatetut asiat (ks. mm. asia C-83/91, Meilicke, tuomio 16.7.1992, Kok., s. I-4871, Kok. Ep., s. I-107, 22 kohta ja asia C-445/06, Danske Slagterier, tuomio 24.3.2009, Kok., s. I-2119, 65 kohta), tällainen ilmoitus kansalliselta tuomioistuimelta sitoo unionin tuomioistuinta eivätkä pääasian asianosaiset lähtökohtaisesti voi kyseenalaistaa sitä.

31 Siitä, että ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevaan päätökseen on haettu muutosta, on muistutettava, että SEUT 267 artiklan mukaisesti ennakkoratkaisukysymyksen merkityksellisyyden ja tarpeellisuuden arviointi kuuluu lähtökohtaisesti ainoastaan sen tuomioistuimen toimivaltaan, joka tekee ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin tuomioistuimen suorittamaa rajoitettua tarkistusta tämän tuomion 27 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti. Näin ollen ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tehtävänä on tehdä johtopäätökset ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä tehdyn valituksen yhteydessä mahdollisesti annetusta ratkaisusta ja erityisesti ratkaista, onko sen ennakkoratkaisupyyntö pysytettävä taikka onko sitä muutettava tai onko se peruutettava (ks. asia C-210/06, Cartesio, tuomio 16.12.2008, Kok., s. I-9641, 96 kohta).

32 Tästä johtuu, että pääasian kaltaisessa tilanteessa unionin tuomioistuimen on myös selvyyden ja oikeusvarmuuden nimissä pidättäydyttävä päätöksessä, jolla ennakkoratkaisua pyydetään ja jonka on saatava aikaan vaikutuksensa, jos sen tehnyt tuomioistuin ei ole peruuttanut tai muuttanut sitä, koska ainoastaan tämä viimeksi mainittu tuomioistuin voi päättää tällaisesta peruuttamisesta tai muuttamisesta (ks. em. asia Cartesio, tuomion 97 kohta).

33 Vain, jos muutoksenhakutuomioistuin päättäisi sovellettavia kansallisia menettelysäännöksiä noudattaen kumota ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ratkaisun kieltäytyä ottamasta huomioon pääasian kantajan hakemuksen peruuttamista ja määrätä kansallisen tuomioistuimen ennakkoratkaisupyynnön peruutettavaksi, unionin tuomioistuin voisi – kuultuaan tarvittaessa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen huomautukset asiasta – ajatella tekevänsä muutoksenhakutuomioistuimen ratkaisusta päätelmänsä mahdollisesti poistaakseen asian unionin tuomioistuimen rekisteristä (ks. vastaavasti asia C-564/12, BNP Paribas Personal Finance ja Facet, määräys 25.9.2013, 1–5 kohta).

34 On kuitenkin todettava, että käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tai mikään muu SEUT 267 artiklassa tarkoitettu tuomioistuin ei ole ilmoittanut unionin tuomioistuimelle Krajsky súd v Prešoven tällaisesta ratkaisusta.

35 Edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisupyyntöön on vastattava.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

36 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiiviä 93/13 ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohtaa, 7 artiklan 1 kohtaa ja 8 artiklaa, luettuina yhdessä perusoikeuskirjan 38 ja 47 artiklan kanssa, tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan kuluttajansuojajärjestöä ei hyväksytä väliintulijaksi tukemaan kuluttajaa tätä vastaan vireille pannussa lopullisen välitystuomion täytäntöönpanomenettelyssä.

37 Tässä yhteydessä ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasiassa Združenie HOOS haluaa tulla hyväksytyksi väliintulijaksi Pohotovosť-yhtiön Vašutaa vastaan aloittamassa täytäntöönpanomenettelyssä erityisesti, koska sen mielestä Okresný súd Svidník ei ole päätöksessään keskeyttää välitystuomion vain yhtä saatavan osaa koskeva täytäntöönpanomenettely ja sallia muita osia koskeva täytäntöönpano antanut viran puolesta kuluttajalle riittävää suojaa kohtuutonta välityslauseketta vastaan eikä tehnyt oikeudellisia johtopäätöksiä todellista vuosikorkoa koskevan maininnan puuttumisesta kulutusluottosopimuksesta. Tämä päätös ei Združenie HOOS:in mukaan ole erityisesti edellä mainittuun asiassa Pohotovosť annettuun määräykseen perustuvan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukainen.

38 On myös ilmeistä, että siviiliprosessilain 93 §:n 2 momentin mukaan kuluttajansuojajärjestö voidaan hyväksyä väliintulijaksi aineellista kysymystä koskevassa riita-asiassa, jonka asianosaisena on kuluttaja. Sitä vastoin kuluttajaan kohdistuvissa täytäntöönpanomenettelyissä – oli kyse sitten kansallisen tuomioistuimen antaman tuomion tai pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen lopullisen välitystuomion täytäntöönpanosta – täytäntöönpanolaissa ei Najvyšší súd Slovenskej republikyn ja l'Ústavný súd Slovenskej republikyn oikeuskäytännön mukaan säädetä mahdollisuudesta hyväksyä tällainen järjestö väliintulijaksi.

39 Direktiivillä 93/13 toteutettu suojajärjestelmä perustuu vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ajatukseen siitä, että kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden heikompi osapuoli sekä neuvotteluaseman että tietojen puolesta, mikä johtaa kuluttajan sitoutumaan elinkeinonharjoittajan ennakolta laatimiin sopimusehtoihin ilman, että hän voisi vaikuttaa niiden sisältöön (yhdistetyt asiat C-240/98-C-244/98, Océano Grupo Editorial ja Salvat Editores, tuomio 27.6.2000, Kok., s. I-4941, 25 kohta; asia C-168/05, Mostaza Claro, tuomio 26.10.2006, Kok., s. I-10421, 25 kohta ja em. asia Pohotovosť, määräyksen 37 kohta).

40 Unionin tuomioistuin on korostanut useaan otteeseen, että direktiivissä tavoitellun suojan varmistamiseksi kyseistä epätasa-arvoista tilannetta voidaan tasoittaa ainoastaan sopimuspuolten ulkopuolisten kolmansien aktiivisilla toimenpiteillä (em. yhdistetyt asiat Océano Grupo Editorial ja Salvat Editores, tuomion 27 kohta; em. asia Mostaza Claro, tuomion 26 kohta; em. asia Asturcom Telecomunicaciones, tuomion 31 kohta ja em. asia Pohotovosť, määräyksen 39 kohta).

41 Tässä yhteydessä tuomioistuimen mahdollisuus tutkia viran puolesta tietyn sopimusehdon kohtuuttomuus on keino, jonka avulla voidaan samanaikaisesti saavuttaa direktiivin 93/13 6 artiklassa asetettu tavoite eli sen estäminen, että kohtuuton ehto sitoisi yksittäistä kuluttajaa, ja edistää tämän direktiivin 7 artiklassa tarkoitetun tavoitteen toteuttamista, koska tällaisella tutkimisella voi olla ehkäisevä vaikutus, joka myötävaikuttaa siihen, että elinkeinonharjoittaja luopuu kohtuuttomien ehtojen käytöstä niissä sopimuksissa, joita se tekee kuluttajien kanssa (asia C-473/00, Cofidis, tuomio 21.11.2002, Kok., s. I-10875, 32 kohta; em. asia Mostaza Claro, tuomion 27 kohta ja em. asia Pohotovosť, määräyksen 41 kohta).

42 Kuten julkisasiamies on todennut erityisesti ratkaisuehdotuksensa 55 ja 56 kohdassa, unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että kansallisen tuomioistuimen, jossa on vireillä lopullisen välitystuomion täytäntöönpanomenettely, kuten pääasiassa, tehtävänä on ryhtyä sopimuspuolten ulkopuolisena kolmantena direktiivissä tarkoitettuihin aktiivisiin toimenpiteisiin kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisen epätasa-arvoisen tilanteen tasoittamiseksi. Kun kansallisella tuomioistuimella on käytössään tarvittavat oikeudelliset seikat ja tosiseikat, sen on nimittäin tutkittava viran puolesta, ovatko sopimusehdot, joihin välitystuomiossa vahvistettu saatava perustuu, kohtuuttomia, kun sen on kansallisten menettelysääntöjen mukaan vastaavassa täytäntöönpanomenettelyssä tutkittava viran puolesta, onko välityslauseke kansallisen oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluvien sääntöjen vastainen (ks. vastaavasti asia C-243/08, Pannon GSM, tuomio 4.6.2009, Kok., s. I-4713, 32 kohta; em. asia Asturcom Telecomunicaciones, tuomion 53 kohta ja em. asia Pohotovosť, määräyksen 51 kohta).

43 Kuluttajansuojajärjestöjen mahdollisesta roolista on todettava, että jäsenvaltiot velvoitetaan direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohdassa varmistamaan, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa (asia C-472/10, Invitel, tuomio 26.4.2012, 35 kohta). Direktiivin 7 artiklan 2 kohdasta ilmenee tältä osin, että kyseisiin keinoihin kuuluu se henkilöiden ja järjestöjen, joilla on legitiimi intressi suojella kuluttajia, mahdollisuus saattaa asia käsiteltäväksi tuomioistuimessa, jotta ratkaistaisiin, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia, ja saataisiin ne tarvittaessa kielletyiksi (ks. asia C-372/99, komissio v. Italia, tuomio 24.1.2002, Kok., s. I-819, 14 kohta ja em. asia Invitel, tuomion 36 kohta).

44 Kieltokanteiden ennalta ehkäisevä luonne ja yleisestävä tavoite sekä se, etteivät ne liity konkreettiseen yksittäiseen riitaan, tarkoittavat, että tällaisia kanteita voidaan nostaa, vaikka ehtoja, joiden kieltämistä vaaditaan, ei olisi käytetty tietyissä yksittäisissä sopimuksissa (ks. em. asia komissio v. Italia, tuomion 15 kohta ja em. asia Invitel, tuomion 37 kohta).

45 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 62 kohdassa, on kuitenkin todettava, ettei direktiivissä 93/13 eikä sitä seuranneissa direktiiveissä, jotka täydentävät kuluttajansuojaa koskevaa säännöskokonaisuutta, ole säännöstä roolista, joka voidaan antaa tai on annettava kuluttajansuojajärjestöille kuluttajaa koskevissa yksittäisissä riita-asioissa. Direktiivissä 93/13 ei siten säädetä siitä, pitäisikö tällaisilla järjestöillä olla oikeus väliintuloon kuluttajan tueksi tällaisissa yksittäisissä riita-asioissa.

46 Koska ei ole olemassa unionin lainsäädäntöä kuluttajansuojajärjestöjen mahdollisuudesta olla väliintulijana kuluttajia koskevissa yksittäisissä riita-asioissa, kunkin jäsenvaltion asiana on sisäisessä oikeusjärjestyksessään antaa tällaiset säännöt menettelyllistä itsemääräämisoikeutta koskevan periaatteen nojalla, kunhan ne eivät ole epäedullisempia kuin samankaltaisia kansallisen oikeuden piiriin kuuluvia tilanteita koskevat säännöt (vastaavuusperiaate) eikä niillä tehdä unionin oikeudessa annettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate).

47 Ensinnäkin vastaavuusperiaate edellyttää, että kyseistä kansallista sääntöä sovelletaan samalla tavalla sekä unionin oikeuden rikkomiseen perustuviin kanteisiin että kansallisen oikeuden rikkomiseen perustuviin kanteisiin, joiden kohde ja perusta ovat samankaltaiset (ks. mm. asia C-63/08, Pontin, tuomio 29.10.2009, Kok., s. I-10467, 45 kohta).

48 Jotta voidaan selvittää, onko kyseistä periaatetta noudatettu kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa, kansallisen tuomioistuimen, joka ainoana tuomioistuimena voi suoraan tuntea kansalliseen oikeusjärjestykseen kuuluvia oikeussuojakeinoja koskevat menettelysäännöt, on tutkittava samankaltaisiksi väitettyjen, luonteeltaan jäsenvaltion sisäisten oikeussuojakeinojen kohde ja olennaiset piirteet. Unionin tuomioistuin voi kuitenkin esittää kansalliselle tuomioistuimelle tiettyjä unionin oikeuden tulkintaan liittyviä seikkoja kansallisen tuomioistuimen tehtävänä olevaa arviointia varten.

49 Tässä yhteydessä ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, kuten julkisasiamies on korostanut ratkaisuehdotuksensa 73 kohdassa, että täytäntöönpanolain 37 §:n 1 momentissa suljetaan pois kaikkien kolmansien osapuolten väliintulo kansallisen tuomioistuimen antaman ratkaisun tai lopullisen välitystuomion täytäntöönpanomenettelyssä riippumatta siitä, perustuuko tämä väliintulo unionin oikeuden vai jäsenvaltion sisäisen oikeuden rikkomiseen.

50 Näin ollen ei voida katsoa, että tällaisella lainsäädännöllä loukattaisiin vastaavuusperiaatetta, kun siinä ei säädetä mahdollisuudesta hyväksyä kuluttajansuojajärjestön väliintulo pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa lopullisen välitystuomion täytäntöönpanomenettelyssä.

51 Tehokkuusperiaatteesta on toiseksi muistutettava unionin tuomioistuimen jo katsoneen, että kaikkia sellaisia tapauksia, joissa on kyse siitä, tekeekö kansallinen menettelysääntö unionin oikeuden soveltamisen mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi, on tarkasteltava ottaen huomioon tämän säännön merkitys koko menettelyssä, sen kulku sekä sen erityispiirteet eri kansallisissa elimissä. Tältä kannalta on tarvittaessa otettava huomioon kansallisen tuomioistuinjärjestelmän perustana olevat periaatteet, joita ovat muun muassa puolustautumisoikeuksien suojaaminen, oikeusvarmuuden periaate sekä oikeudenkäynnin moitteeton kulku (ks. asia C-413/12, Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, tuomio 5.12.2013, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

52 Perusoikeuskirjan 38 artiklassa määrätään tältä osin, että unionin politiikoissa varmistetaan korkeatasoinen kuluttajansuoja. Tämä vaatimus koskee direktiivin 93/13 täytäntöönpanoa. Koska tässä direktiivissä ei kuitenkaan ole säännöstä kuluttajansuojajärjestöjen oikeudesta olla väliintulijana kuluttajia koskevissa yksittäisissä riita-asioissa, perusoikeuskirjan 38 artikla ei voi yksinään johtaa siihen, että mainittua direktiiviä tulkitaan niin, että siinä tunnustetaan tällainen oikeus.

53 Sama voidaan todeta myös perusoikeuskirjan 47 artiklan määräyksistä, jotka koskevat oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen ja edellyttävät, että oikeusapua annetaan vähävaraisille, jos tällainen apu on tarpeen, jotta asianomainen voisi tehokkaasti käyttää oikeutta saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa. Siltä osin kuin direktiivissä 93/13 vaaditaan elinkeinonharjoittajia ja kuluttajia koskevissa riita-asioissa sopimuspuolten ulkopuolista aktiivista toimintaa tällaisia riita-asioita käsittelevältä kansalliselta tuomioistuimelta, ei missään tapauksessa voida katsoa, että kieltäytyminen hyväksymästä järjestön väliintuloa kuluttajan tueksi loukkaisi tämän kuluttajan oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimessa, sellaisena kuin se taataan tässä artiklassa. Kuluttajansuojajärjestön väliintuloa ei myöskään voida rinnastaa oikeusapuun, jota on tietyissä tapauksissa annettava vähävaraisille mainitun artiklan nojalla.

54 Kuluttajansuojajärjestön mahdollisuudesta vedota tässä yhteydessä samaan perusoikeuskirjan artiklaan on todettava, että se, että kieltäydytään hyväksymästä kyseinen väliintulo kuluttajaa koskevassa menettelyssä, ei vaikuta mainitun järjestön oikeuteen käyttää tehokkaita oikeussuojakeinoja tuomioistuimessa puolustaakseen tällaisen järjestön ominaisuudessa sille tunnustettuja oikeuksia, jotka käsittävät erityisesti sen direktiivin 93/13 7 artiklan 2 kohtaan perustuvat ryhmäkannetta koskevat oikeudet.

55 On lisättävä myös, että järjestö voi pääasiassa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaan kuluttajalta saamansa valtuutuksen perusteella edustaa häntä suoraan kaikissa menettelyissä, mukaan lukien täytäntöönpanomenettelyssä.

56 Edellä esitetystä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella kansallisella lainsäädännöllä ei loukata tehokkuusperiaatetta, kun siinä ei säädetä kuluttajansuojajärjestöjen mahdollisuudesta väliintuloon tuomioistuinratkaisun tai lopullisen välitystuomion täytäntöönpanomenettelyssä.

57 Kun kaikki edellä esitetyt seikat otetaan huomioon, ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että direktiiviä 93/13 ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohtaa, 7 artiklan 1 kohtaa ja 8 artiklaa, luettuina yhdessä perusoikeuskirjan 38 ja 47 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että se ei ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan kuluttajansuojajärjestöä ei hyväksytä väliintulijaksi tukemaan kuluttajaa tätä vastaan vireille pannussa lopullisen välitystuomion täytäntöönpanomenettelyssä.

Toinen kysymys

58 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko täytäntöönpanolain 37 §:n 1 ja 3 momenttia tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä sille, että kansallinen tuomioistuin myöntää direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan, 7 artiklan 1 kohdan ja 8 artiklan perusteella kuluttajansuojajärjestölle väliintulijan aseman lopullisen välitystuomion täytäntöönpanomenettelyssä.

59 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee tosiasiassa tällä kysymyksellä tuomioistuimelta kansallisen oikeutensa mahdollista tulkintaa.

60 Unionin tuomioistuimella ei kuitenkaan ole ennakkoratkaisumenettelyssä toimivaltaa tulkita kansallisia säännöksiä ja määräyksiä (ks. asia C-151/02, Jaeger, tuomio 9.9.2003, Kok., s. I-8389, 43 kohta ja asia C-237/04, Enirisorse, tuomio 23.3.2006, Kok., s. I-2843, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

61 Kun kaikki edellä esitetyt seikat otetaan huomioon, toinen ennakkoratkaisukysymys on jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

62 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annettua neuvoston direktiiviä 93/13/ETY ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohtaa, 7 artiklan 1 kohtaa ja 8 artiklaa, luettuina yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 38 ja 47 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan kuluttajansuojajärjestöä ei hyväksytä väliintulijaksi tukemaan kuluttajaa tätä vastaan vireille pannussa lopullisen välitystuomion täytäntöönpanomenettelyssä.

Allekirjoitukset